

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психодіагностика»

професійний обов'язковий освітній компонент
за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах на 2024-2025
навчальний рік.

Протокол від «23» серпня 2024 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Психодіагностика»

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Психодіагностика – це галузь психологічної науки і одночасно найважливіша форма психологічної практики, яка пов'язана з розробкою і використанням різноманітних методів розпізнавання індивідуальних психологічних особливостей людини.

Проблеми психодіагностики входять в число найважливіших проблем застосування психологічних знань в різних областях людської практики з метою всебічного розвитку особистості.

«Психодіагностика» є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх психологів, який знайомить з теорією, принципами та інструментами оцінки і вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості. Проведення психодіагностичного обстеження є необхідним при психологічному консультуванні, психокорекції, психотерапії та інших видах діяльності в усіх напрямках практичної психології

Освітній компонент «Психодіагностика» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та вироблення практичних навичок визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики, тощо) психологічного дослідження; формувати мету, завдання дослідження; володіти навичками збору первинного матеріалу, вмінь дотримуватися процедури дослідження, інтерпретувати отримані дані і формувати діагностичний висновок у відповідність до розв'язуваної дослідницької чи практичної задачі.

Вивчення освітнього компоненту дає можливість здобувачу опанувати психологічні технології формування системи знань щодо особливостей поведінки людини в екстремальних ситуаціях, володіння основним арсеналом методів діагностики і корекції екстремальних станів в подоланні психотравмуючих ситуацій і забезпечення на цій основі формування у здобувачів вищої освіти готовності до майбутньої професійної діяльності.

Курс призначений для формування професійних компетентностей психолога здійснювати психологічний підбір та оцінку персоналу. Дані компетентності відносяться до професійної діяльності організаційного психолога, менеджера з управління людськими ресурсами і дають можливість майбутньому випускникові реалізувати себе у цих напрямках діяльності.

Основний результат, якого мають досягти здобувачі вищої освіти у ході вивчення освітнього компоненту, є закладання засад психологічної культури їх професійного мислення щодо підготовки та проведення експериментального та прикладного практичного дослідження.

З метою активізації навчальної діяльності програма містить семінарсько-практичні заняття, а також перелік завдань для самостійної роботи.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Боснюк Валерій Федорович, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах факультету управління та безпеки населення, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, викладацька кафедри ПДОУ.
E-mail	bosnyk@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- статистичні методи аналізу психологічних даних; - психологія копінг-поведінки в різноманітних ситуативних контекстах; - дослідження ментальних ресурсів особистості. - позитивна психологія.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи аналізу даних в статистичних пакетах SPSS Statistics, STATISTICA, jamovi; - навички аналізу даних в мові програмування R.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Боснюк В.Ф. Дистанційне комп'ютерне тестування як сучасна форма професійно-психологічного відбору. Актуальні питання психологічного забезпечення діяльності закладів вищої освіти МВС України та Національної поліції України: матеріали міжвідомчого науково-практичного круглого столу (Київ, 25 квітня 2019 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. С. 57-58. 2. Олефір В.О., Боснюк В.Ф. Моделювання структурними рівняннями у психологічних дослідженнях. Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології: монографія. Том II / за зал ред. В. П. Садкового, О. В. Тімченка; НУЦЗУ. – Х.: ФОП Панов Л.М., 2022. – С. 385-404. 3. Олефір В.О., Боснюк В.Ф. Розрахунок обсягу вибірки як наріжний камінь планування наукового дослідження. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. Випуск 9, 2021. С. 186-195. https://doi.org/10.30970/PS.2021.9.24 4. Боснюк В.Ф. Роль показника розміру ефекту в сучасних психологічних дослідженнях. Проблеми екстремальної та кризової психології 2021. № 2(2). С. 97-109. https://doi.org/10.52363/dcpp-2021.2.9 5. Олефір В.О., Боснюк В.Ф., Малофейкіна К.О. Валідизація і вимірювальна інваріантність української версії шкали позитивних і негативних

	переживань (SPANE). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Психологія». Випуск 71, 2021. С. 34-42. https://doi.org/10.26565/2225-7756-2021-71-04 6. Olefir, V. O., & Bosniuk, V. F. (2023). Adaptation of the Psychological Capital Questionnaire (PCQ-12S). Insight: the psychological dimensions of society, 9, 50–71. https://doi.org/10.32999/KSU2663-970X/2023-9-4 7. Валерій Олефір, Валерій Боснюк Адаптація українськомовної версії шкали задоволеності життям Е. Дінера. Наука і освіта. №2. 2024. С. 64-72. https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-9 8. Олефір В., & Боснюк В. (2024). Українськомовна адаптація шкали задоволеності базових психологічних потреб. Інсайт: психологічні виміри суспільства, 12, 18-43. https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-12-2
--	---

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Метою дисципліни є навчання здобувачів вищої освіти вмінням самостійно проводити психодіагностичну роботу, робити висновки та пропозиції щодо психологічного супроводження професійної діяльності, а також навчання здобувачів вищої освіти самостійному проведенню психодіагностичних обстежень за допомогою основних методик сучасної психодіагностики та науково вірному інтерпретуванню зібраних даних.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна
Рік підготовки	2 курс
Семестр	4
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	6
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	180

Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	28
- практичні заняття (годин)	20
- семінарські заняття (годин)	12
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	120
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)	-
- підсумковий контроль	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного навчання необхідне опанування знаннями з дисциплін: «Загальна психологія», «Основи психологічної практики».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР1
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел	ПР4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	ПР5
Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.	ПР6
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога	ПР16

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та спеціальні)	ЗК, СК
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК1

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ЗКЗ
Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ЗК6
Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	СК1
Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.	СК5
Здатність дотримуватися норм професійної етики.	СК10

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.1. Предмет та історія психодіагностики.

Тема 1.2. Психологічний діагноз і психодіагностичний процес.

Тема 1.3. Проблема вимірювання в психології

Тема 1.4. Психометричні характеристики психологічних тестів

Тема 1.5. Психодіагностика як практична діяльність

Тема 1.6. Інтелект та інтелектуальні тести.

Тема 1.7. Методики діагностики уваги та пам'яті.

Тема 1.8. Психодіагностика мислення.

МОДУЛЬ 2.

Тема 2.1. Типологічні опитувальники. Опитувальники рис особистості.

Тема 2.2. Опитувальники мотивів, інтересів, цінностей, установок

Тема 2.3. Психосемантичні методи в психології

Тема 2.4. Проективні методи дослідження

Тема 2.5. Психодіагностика функціональних станів.

Тема 2.6. Психодіагностика міжособових відносин.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лаборато рні заняття	самостій на робота	модульна контрольна робота
4 - й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1.1.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.2.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.3.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.4.	12	2	2	-	8	-

Тема 1.5.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.6.	12	2	2	-	8	-
Тема 1.7.	12	2	2		8	
Тема 1.8.	14	2	4	-	8	Модульна КР 1 за темами 1.1-1.7.
Разом за модулем 1	98	16	18	-	64	-
Модуль 2						
Тема 2.1.	12	2	2	-	8	-
Тема 2.2.	12	2	2	-	8	-
Тема 2.3.	14	2	2	-	10	-
Тема 2.4.	14	2	2	-	10	-
Тема 2.5.	14	2	2		10	
Тема 2.6.	16	2	4	-	10	Модульна КР 2 за темами 2.1-2.7.
Разом за модулем 2	82	12	14	-	56	-
ВСЬОГО	180	28	32	-	120	-

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	1.1.Теоретичні і практичні задачі психодіагностики. Історія виникнення психодіагностики	2
2.	1.2.Етапи психодіагностичного процесу. Типи психодіагностичного діагнозу.	2
3.	Проблема вимірювання в психології	2
4.	Вимоги до користувачів психодіагностичних методик. Етичні норми психодіагноста, правила проведення дослідження.	2
5.	Модульний контроль №1	2
6.	Модульний контроль №2	2
	Разом	12

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Етапи розробки психологічного тесту	2
2.	Інтелект та інтелектуальні тести.	2
3.	Методики діагности уваги та пам'яті.	2
4.	Психодіагностика мислення.	2
5.	Типологічні опитувальники. Опитувальники рис особистості.	2

6.	Опитувальники мотивів, інтересів, цінностей, установок, психосемантичні методи.	2
7.	Психосемантичні методи в психології	2
8.	Проективні особистісні методики.	2
9.	Психодіагностика функціональних станів.	2
10.	Психодіагностика міжособових відносин.	2
	Разом	20

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, консультації, контрольні заходи, самостійна робота. Використовуються словесні (пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні методи навчання. В процесі навчання задіюються технічні ресурси та відео метод.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та психодіагностичних досліджень.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок здобувачів з кожного освітнього компонента освітньої програми здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань.

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі опитування, наявності конспекту лекцій, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, проведення психодіагностичних методик, тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, умінь самостійно опрацьовувати тексти, ведення конспекту, виконання психологічних методик та оформлення протоколів, здатності публічно, письмово чи в електронному форматі представляти матеріал, засвоєний на заняттях та опрацьований самостійно.

Завданням підсумкового контролю (екзамен) є підсумкова перевірка глибини засвоєння здобувачем програмного матеріалу освітнього компонента,

логіки та взаємозв'язків між окремими його розділами, здатності до творчого використання набутих знань; уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту освітнього компонента.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	8	0	0
	семінарські заняття	4	4	16
	практичні заняття*	4	4	16
	модульний контроль*	1	10	10
Разом за модулем 1				42
Модуль 2	лекції	6	0	0
	семінарські заняття	-	-	-
	практичні заняття*	6	4	24
	модульний контроль*	1	10	10
Разом за модулем 2				34
Разом за поточний контроль				76
II. Підсумковий контроль (екзамен)*				24
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

* – види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт, за результатами модульних контрольних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом,

орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

3 бали – здобувач володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки;

2 бали – здобувач орієнтується в обговорюваній тематиці, наводить приклади та висловлює свої думки;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка повідомлення, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті:

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни; граматично і стилістично без помилок оформлений звіт;

3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє.

2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

1 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені граматичні чи стилістичні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт:

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з чотирьох питань.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – вірно дані відповіді на чотири питання з дотриманням всіх вимог до виконання;

8-9 балів – в цілому розкриті чотири питання, але недостатньо обґрунтуванні відповіді, допущені незначні помилки;

6-7 балів – дані відповіді на три питання;

4-5 балів – дані відповіді на два питання

1-3 бали – дано відповідь на одне питання;

0 балів – відповідь відсутня.

У відповіді на поставленні питання здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Питання до модульних контролів

Перелік питань до модульного контролю № 1:

1. Визначення поняття «Психодіагностика». Предмет і мета психодіагностики.
2. Джерела становлення психодіагностики.
3. Теоретико-методологічні та практичні завдання психодіагностики.
4. Структура сучасної психодіагностики.
5. Психологічний діагноз. Причини діагностичних помилок.
6. Основні етапи діагностичного процесу.
7. Основні гіпотези психічних властивостей. Параметри психічних властивостей.
8. Основні сфери діяльності психодіагноста.
9. Джерела отримання інформації про людину (L, Q, T-дані).
10. Типи діагностичних ситуацій. Види психодіагностичних завдань.
11. Основні психодіагностичні підходи, в яких конкретизується психодіагностичний метод.
12. Поняття «метод», «методика» в психології. Особливість психодіагностичного методу.
13. Стандартизація психодіагностичних методик.
14. Надійність психодіагностичних методик.
15. Валідність психодіагностичних методик.
16. Достовірність психодіагностичних методик.
17. Репрезентативність психодіагностичних методик.
18. Методи боротьби з соціальною бажаністю.
19. Принципи роботи практичного психолога.
20. Вимоги до роботи психодіагноста і користувачів психодіагностичних методик.
21. Умови використання психодіагностичних процедур.
22. Критерії класифікації психодіагностичних методик.

23. Методики високого рівня формалізації.
24. Малоформалізовані методики.
25. Тести та їх використання в психодіагностиці.
26. Класифікація тестів за формою.
27. Класифікація тестів за змістом.
28. Тести інтелекту (загальна характеристика).
29. Тест Біне-Сімона.
30. Тест Д. Векслера.
31. Тест структури інтелекту Р. Амтхауера.
32. Прогресивні матриці Дж.Равена. Принципи, за якими будується
кожна серія завдань.
33. Аналітичний тест для дослідження інтелекту Р.Мейлі.
34. Інтелектуальний тест Г. Айзенка.
35. Тести інтелекту, вільні від впливу культури.
36. Діагностика креативності.
37. Діагностика інтелекту у вітчизняній науці (ШТУР, АСТУР, ГІТ).
38. Тести загальних здібностей.
39. Тести досягнень (загальна характеристика, відмінність тестів
досягнень від тестів інтелекту і тестів здібностей).
40. Тести навчальних досягнень
41. Тести професійних досягнень.
42. Тести здібностей (загальна характеристика).
43. Тести спеціальних здібностей (моторні тести, сенсорні тести, тести
технічних здібностей, тести професіоналізованих здібностей).
44. Методи діагностики обсягу уваги.
45. Методи діагностики концентрації уваги.
46. Методи діагностики розподілу уваги.
47. Методи діагностики перемикання уваги.
48. Психодіагностика уваги за допомогою коректурної проби.
49. Психодіагностика уваги за допомогою методики Рахунок за
Крепеліним.
50. Методика відлічування.
51. Вишукувати чисел за таблицями Шульте.
52. Психодіагностика уваги за допомогою таблиці Шульте-Горбова.
53. Проби на переключення уваги.
54. Психометричне дослідження пам'яті за допомогою шкали
Д.Векслера.
55. Дослідження короткочасної оперативної пам'яті.
56. Тест зорової ретенції Бентона.
57. Тест пам'яті Р.Мейлі.
58. Проба на запам'ятовування 10 слів.
59. Проба на запам'ятовування безглуздих складів.
60. Дослідження опосередкованого запам'ятовування метод піктограм.
61. Методика «Класифікація».

62. Методика «Виключення».
63. Методика «Виділення істотних ознак».
64. Методика «Утворення аналогій».
65. Методика «Визначення понять».
66. Методика «Порівняння понять».
67. Методика «Силогізми».
68. Методика «Встановлення послідовності подій».
69. Методика «Розуміння сюжетних картин».
70. Методика «Розуміння оповідань».
71. Методика «Складання картинок з відрізків».
72. Розуміння переносного сенсу прислів'їв, метафор і фраз.
73. Дослідження мислення метод піктограм.
74. Асоціативний експеримент.

Перелік питань до модульного контролю № 2:

1. Опитувальники рис особистості (загальна характеристика).
2. Опитувальник Р.Кеттелла (16-PP).
3. Опитувальники типологічні (загальна характеристика).
4. Опитувальник Г.Айзенка. Призначення методики. Коло Айзенка.
5. ММРІ (СМІЛ). Призначення методики. Основи інтерпретації. Профіль особистості.
6. ММРІ (СМІЛ). Характеристика шкал. Основи інтерпретації.
7. Опитувальник К.Леонгарда-Х.Шмішека. Характеристика типів акцентуацій.
8. Опитувальник ПДО. Призначення методики. Характеристика типів акцентуацій.
9. Опитувальник А.Баса-А.Даркі. Характеристика форм агресії.
10. Опитувальники дослідження тривоги, депресії, захисних механізмів особистості.
11. Опитувальник УСК. Характеристика шкал, що вимірюють інтернальність-екстернальність.
12. Опитувальники мотивів.
13. Опитувальники інтересів.
14. Опитувальники цінностей.
15. Опитувальники установок
16. Психосемантичні методи діагностики.
17. Загальна характеристика проєктивних методик.
18. Методика чорних плям Г.Роршаха.
19. Тематичний аперцепційний тест. Застосування. Основи інтерпретації.
20. Тест дитячої аперцепції.
21. Методика малюнка фрустрація С.Розецвейга.
22. Метод незакінчених речень.

23. Малюнкові тести (Неіснуюча тварина. Дім – дерево – людина. Моя сім'я).
24. Методи графічної діагностики (загальна характеристика).
25. Типологія малюнків за Г. Рідом. Типи особистості за К. Юнгом.
26. Психогеоетричний тест С. Делінгер.
27. Тест «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур».
28. Тест Руки.
29. Психодіагностика функціональних станів особистості.
30. Колірний тест М.Люшера. Призначення методики. Характеристика структури та функції кольору за Люшером. Основи інтерпретації.
31. Тест М.Люшера. Призначення методики. Значення позицій вибору кольору.
32. Тест М.Люшера. Призначення методики. Норма кольорових переваг. Визначення інтенсивності тривоги. Основи інтерпретації.
33. Тест САН.
34. Шкала самооцінки реактивної та особистісної тривожності Ч.Спілбергера-Ю.Ханіна.
35. Діагностика міжособистісних відносин Т. Лірі.
36. Каліфорнійський психологічний опитувальник особистості.
37. Діагностика міжособистісних стосунків у сім'ї (методика PARI, методика Рене Жилія).
38. Психодіагностика екстремальних та кризових станів.
39. Психодіагностичний інструментарій оцінки персоналу.

Перелік завдань для самостійного вивчення здобувачів вищої освіти:

1. Психодіагностика як теоретична та практична дисципліна.
2. Історичні етапи становлення психологічної діагностики.
3. Розвиток психологічної діагностики в Україні.
4. Вербальна та невербальна психодіагностика.
5. Психодіагностика, психологічне консультування та психокорекція.
6. Основні методи психодіагностики.
7. Проблеми класифікації психодіагностичних методів.
8. Загальні проблеми психодіагностичної практики.
9. Методологічні проблеми використання експериментальних діагностичних процедур.
10. Герменевтичний метод у психодіагностичному дослідженні.
11. Проблеми комп'ютерної психодіагностики.
12. Комп'ютеризована психометрика.
13. Технологія створення та адаптації психодіагностичних методик.
14. Роль спостереження та самоспостереження у психодіагностиці.
15. Основні напрямки застосування вербально-комунікативних методів.
16. Використання методу експертних оцінок у клінічній, педагогічній, профорієнтаційній та судовій діяльності.

17. Значення психодіагностики у зміні уявлень про інтелект.
18. Стратегії використання тестових методик та особистісних опитувальників: вуправлінській практиці, в профорієнтації, в педагогічній психодіагностиці, в психологічній консультації.
19. Актуальні проблеми вікової психодіагностики.
20. Принципи та методи конструювання багатофакторних особистісних опитувальників
21. Комплексна діагностика особистості дитини.
22. Можливості тестів розумового розвитку щодо вирішення шкільних проблем.
23. Тести в Інтернеті: нові перспективи та проблеми.
24. Порівняльний аналіз особистісних опитувальників.
25. Методи шкалювання (психосемантичні методи) в психодіагностиці.
26. Психодіагностика індивідуальної свідомості та самосвідомості особистості.
27. Проблеми психодіагностики психологічних властивостей і станів особистості.
28. Особливості психодіагностики мотивації.
29. Психодіагностика рис особистості.
30. Проблеми психодіагностики здібностей.
31. Використання проєктивних методик під час роботи із досліджуваними різних вікових груп.
32. Використання проєктивних методик у діяльності практичного психолога.
33. Малюнкові проби як засіб психодіагностики особистості дитини та дорослого.
34. Візуальна психодіагностика та її застосування у психологічній практиці.
35. Діагностика здібностей у діяльності психолога екстремальних станів.
36. Методики непрямого вимірювання системи самооцінок.
37. Контент-аналіз як засіб аналізу результатів інтерв'ю, анкетування та відкритих опитувальників.
38. Діагностика мотивації досягнень.
39. Діагностика самосвідомості.
40. Психодіагностичне дослідження міжособистісних стосунків.
41. Методологічні проблеми використання математико-статистичних методів у психодіагностиці.
42. Шляхи підвищення надійності та достовірності психодіагностичної методики.
43. Методики суб'єктивного шкалювання та самооцінювання. Особливості процедури їхнього проведення.
44. Процедура репертуарних технік.
45. Проблеми тестової діагностики креативності.

46. Особливості застосування тестів спеціальних здібностей у профорієнтаційній роботі.
47. Використання тестів досягнень у педагогічній психології.
48. Особливості проведення психодіагностики при відборі персоналу. Вимоги до проведення психодіагностики при відборі персоналу.
49. Аналіз психодіагностичних методів при відборі персоналу.
50. Рекомендовані методики психодіагностики при відборі особового складу та майбутніх курсантів у військовій структурі, ДСНС, поліцію.
51. Загальна характеристика методів підбору персоналу. Традиційні та нетрадиційні методи підбору персоналу.
52. Співбесіда як метод відбору персоналу. Структуроване інтерв'ю при відборі персоналу: вимоги до розробки, чинники, особливості проведення.
53. Практичні завдання, рольові, ділові ігри як метод підбору персоналу: основні завдання та особливості проведення.
54. Оцінювання персоналу в сучасній організації. Поняття атестації персоналу.
55. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями. Критерії та методи оцінювання персоналу.
56. Якісні, кількісні та комбіновані методи оцінювання працівників організації.
57. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу.
58. Особливості та методи оцінювання управлінського персоналу.
59. Психодіагностичний інструментарій оцінки персоналу.
60. Психодіагностика психологічних особливостей працівників в ризиконебезпечних ситуаціях професійної діяльності.
61. Психодіагностика психологічного впливу різноманітних стрес-факторів професійної діяльності на персонал.
62. Психодіагностика психологічних особливостей особистості в кризових та надзвичайних обставинах та екстремальних умовах життєдіяльності.
63. Діагностика, профілактика та корекція негативних психічних станів, що виникають у працівників під впливом ризиконебезпечних ситуацій службової діяльності.
64. Дагностика рівня адаптації працівників до умов впливу стрес-факторів.
69. Дослідження індивідуальних особливостей особистості в екстремальних умовах і корекція міжособистісних взаємовідносин.

Перелік психодіагностичних методик для самостійного опрацювання

Психодіагностичні методики оцінки екстремальних та кризових станів:

1. Діагностика безпосередньої готовності особи до екстремальної поведінки.
2. Шкала диференціальних емоцій Ізарда.

3. Методика «Діагностика копінг-поведінки в стресових ситуаціях» (С. Норман).
4. Методика «Індикатор копінг-стратегій» (Д.Амірхан).
5. Методика визначення стресостійкості та соціальної адаптації Т.Холмса і Р.Раге.
6. Методика визначення нервово-психічної стійкості, ризику дезадаптації в стресі «Прогноз».
7. Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність (МЛЮ-АМ).
8. Методики діагностика професійної придатності особистості до екстремальної поведінки.
9. Методики дослідження вольової саморегуляції.
10. Методики дослідження фрустраційної толерантності.
11. Опитувальник симптомів ПТСР.
12. Шкала оцінки впливу травматичної події (М.Горовіц).
13. Симптоматичний опитувальник (SCL-90-R).
14. Шкала депресії Гамільтона (НАМ-D).
15. Шкала тривоги Гамільтона (НАМ-A).
16. Опитувальник посттравматичного зростання.
17. Опитувальник сенсу життя.
18. Шкала психоемоційного стресу Л. Ридера:
19. Гісенський тест (Д. Бекман, Г. Рихтер)
20. Опитувальник порушень психічної адаптації (А.І.Скорик)
21. Шкала вияву тривожності (Дж. Тейлор) та інші методики.

Характеристика окремих методів та методик діагностики персоналу:

1. Опитувальник Д. Голланда оцінка відповідності між типом особистості і типом професійного оточення.
2. Типологічний опитувальник Е. Майерс і К. Бріггс.
3. Використання типологічних опитувальників в практиці профконсультування.
4. Методика К. Роджерса и Р. Даймонда.
5. Методика «Якорі кар'єри» у системі оцінки персоналу.
6. Методика «ЦОЛ» М. Рокіча як метод оцінки персоналу.
7. Методика «Мотиви вибору професії».
8. Діагностика конфліктних ситуацій в колективі.
9. Методика КОС (комунікативних і організаторських здібностей).
10. Методика оцінки психологічної атмосфери в колективі за А.Ф. Фідлером.
11. Дослідження лідерських якостей (Е.Жариков).
12. Малюнковий тест «Ділові ситуації» (Н.Г.Хітрової).
13. Методика діагностики «Рейтинг цінностно-потребностних орієнтацій персоналу» (Є.Б.Фанталової).

14. Дослідження соціально-психологічного клімату в виробничому колективі (О.С.Михалюк).
15. Діагностика групової мотивації (І.Д.Ладанов).
16. Діагностика стилів керівництва (А.Л.Журавльов).
17. Профорієнтація та профконсультування (оцінка та самооцінка рівня сформованості особистості, профвідбір, професіограми) та інші методики.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі усного екзамену.

Кожен варіант екзаменаційного білету складається з трьох питань.

*Критерії оцінювання знань здобувачів **на екзамені:***

22-24 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст питань;

17-21 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

11-16 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

6-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкритий зміст питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-5 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту питань.

Відповіді на питання оцінюються за критеріями досягнення нормативних результатів навчання. Основними вимогами є розуміння ідей та положень, здатність вичерпно та аргументовано їх викласти, висловити та обґрунтувати власну позицію з питань, що розглядаються в ході вивчення дисципліни.

Перелік питань для підготовки до екзамену

1. Психодіагностика як наукова дисципліна. Предмет психодіагностики.
2. Структура сучасної психодіагностики.
3. Методи психологічного дослідження в психодіагностики.
4. Психологічний діагноз.
5. Основні причини діагностичних помилок.
6. Основні етапи психодіагностичного процесу.

7. Основні параметри психічних властивостей, що вимірюються в психодіагностики.

8. Джерела отримання інформації про людину (L, Q, T-дані).

9. Основні психодіагностичні підходи, в яких конкретизується психодіагностичний метод.

10. Наукові вимоги, які пред'являються до психодіагностичних методик (стандартизація, надійність, валідність, достовірність, репрезентативність, дискримінаційність)

11. Методи боротьби з соціальною бажаністю.

12. Умови використання психодіагностичних процедур.

13. Типи діагностичних ситуацій.

14. Види психодіагностичних завдань.

15. Принципи роботи практичного психолога.

16. Вимоги до роботи психодіагноста і користувачів психодіагностичних методик.

17. Методики високого рівня формалізації.

18. Малоформалізовані методики.

19. Тести. Класифікація тестів за формою.

20. Тести. Класифікація тестів за змістом.

21. Інтелект та інтелектуальні тести (загальна характеристика).

22. Інтелектуальний тест Векслера.

23. Інтелектуальний тест Амтхауера.

24. Інтелектуальний тест Айзенка.

25. Прогресивні матриці Равена.

26. Аналітичний тест інтелекту Мейлі.

27. Невербальні тести інтелекту.

28. Групові тести інтелекту, що застосовуються у вітчизняній психології.

29. Діагностика креативності.

30. Діагностика спеціальних здібностей.

31. Діагностика загальних здібностей.

32. Тести досягнень (загальна характеристика, відмінність тестів досягнень від тестів інтелекту і тестів здібностей).

33. Тести навчальних досягнень.

34. Тести професійних досягнень.

35. Психодіагностичні методи дослідження уваги.

36. Психодіагностичні методи дослідження пам'яті.

37. Психодіагностичні методи дослідження мислення.

38. Особистісні опитувальники та їх класифікація.

39. Опитувальники рис особистості.

40. Типологічні опитувальники.

41. Опитувальники Мотивів. Інтересів. Цінностей. Установок.

42. Психосемантичні методи психодіагностики.

43. Опитувальник Кетела (принципи побудови, особливості застосування, інтерпретація).

44. Опитувальник Айзенка.
45. Опитувальник ММРІ.
46. Опитувальник Леонгарда-Шмішека.
47. Патохарактерологічний діагностичний опитувальник (ПДО).
48. Опитувальник Баса-Даркі.
49. Опитувальник УСК.
50. Загальна характеристика проєктивних методик.
51. Методика чорнильних плям Роршаха.
52. Тематичний аперцепційний тест (ТАТ).
53. Тест дитячої аперцепції (САТ).
54. Методика малюнкової фрустрації С.Розецвейга. Оціночні категорії тесту.
55. Метод незакінчених речень. Тест гумористичних фраз.
56. Малюнкові тести (принципи побудови, особливості застосування, інтерпретація)
57. Методи графічної діагностики (загальна характеристика).
58. Типологія малюнків за Г. Рідом. Типи особистості за К. Юнгом. Співвідношення між психологічними типами.
59. Психогеометричний тест С. Делінгер.
60. Тест «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур».
61. Психодіагностика функціональних станів особистості (загальна характеристика).
62. Кольоровий тест М. Люшера.
63. Тест САН.
64. Тест Спілбергера-Ханіна
65. Психодіагностика міжособистісних відносин (загальна характеристика).
66. Діагностика міжособистісних відносин Т. Лірі.
67. Каліфорнійський психологічний опитувальник особистості.
68. Діагностика міжособистісних стосунків у сім'ї (методика PARI, методика Рене Жилія).
69. Психодіагностика екстремальних та кризових станів.
70. Психодіагностичний інструментарій оцінки персоналу.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися, до заняття не допускаються).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік

цих балів.

5. Здобувачі повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.

6. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Галян І.М. Психодіагностика: навчальний посібник. Київ: «Академвидав», 2011, 464 с.
2. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навчальний посібник. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2010. 400 с.
3. Кухар Л.О. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. Луцьк, 2010. 182 с.
4. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 464 с.
5. Психодіагностика. Психологічний практикум: навч. посіб./ О.П.Баклицька, І.О.Баклицький, Р.І.Сірко, В.І.Слободяник. Львів : Сполом, 2015. 464 с.
6. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 226 с.
7. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.
8. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: Метод рекомендації. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2022. 52 с.
9. Кузікова С., Зливков В., Лукомська С., Щербак Т., Котух О. Психологічний супровід особистості в умовах війни: навч. посібник. Київ. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2024. 60 с.
10. Панок В.Г. Психологічні дослідження в умовах війни: проблеми і завдання. Вісник НАПН України, 2023, 5(1). С. 1-12.

Інформаційні ресурси

1. Галян І.М. Електронний підручник з психодіагностики. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/521-psihodagnostika-galyan-m.html>
2. Офіційний сайт: Енциклопедія психодіагностики. Режим доступу: <https://psylab.info>
3. Быстрая и профессиональная обработка данных психологических исследований. Учись работать с SPSS [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.learnspss.ru/>

4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Електронна бібліотека НПН України – <http://lib.iitta.gov.ua>
6. Актуальні проблеми психології – <http://appspsychology.org.ua>
7. Актуальні питання сучасної психології – http://library.sspu.sumy.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii
8. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України – <http://psychology-naes-ua.institute/>
9. Українська бібліотека – <http://ualib.com.ua/>
10. Психологія – <http://psyh.kiev.ua>

Розробник:

Валерій Боснюк, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах
кандидат психологічних наук, доцент